

Govor Lojzeta Peterleta ob odkritju kipa generala Rudolfa Maistra v Parku vojaške zgodovine

(Park vojaške zgodovine, Pivka, 24. 6. 2026)

Spoštovani gospod župan, predsednik vlade z ministri, ministri

osamosvojitvene vlade, poslanci Državnega zbora, načelnik generalštaba Slovenske vojske gospod, direktor Parka vojaške zgodovine, častna četa Slovenske vojske, veterani vojne za Slovenijo, domoljubi in demokrati!

Dobrodošli na kraju spomina, ki je prostor resnice in odličen skrbnik odnosa do vojaške zgodovine slovenskega naroda.

Zbrali smo se, da se v petintridesetem letu samostojne Slovenije hvaležno poklonimo slovenskemu vojaku, ki se je od bojev z Avari v času Samovega kraljestva z domovino v srcu boril, krvavel in umiral na številnih frontah tega sveta. Srečamo ga z Andrejem Turjaškim v boju s Turki pri Sisku, na številnih bojiščih prve svetovne vojne - za Sočo, v Galiciji in na solunski fronti, srečamo ga prisilno mobiliziranega v Hitlerjevo vojsko na ruski fronti, v Normandiji in drugod, prisilno mobiliziranega za kolonialistične interese Italije v Afriki; srečamo ga v boju proti trem okupatorjem in v boju proti revoluciji.

Ko smo imeli samo domovino, ne pa svoje države, je slovenski vojak moral služiti interesom držav, ki smo jim pripadali. Leta 1991 pa je slovenski vojak skupaj s slovenskim policistom služil samo plebiscitarni volji slovenskega naroda, ki se je odločil za lastno državo. Branil je napadeno slovensko državo in zmagal. Šele takrat smo se zares osvobodili.

V drugi svetovni vojni slovenski vojak ni padal za samostojno in demokratično Slovenijo. Služiti je moral projektu sovjetizacije tega dela Evrope. Pri nas zmagi nad nacifašizmom ni sledila svoboda, ampak uvedba totalitarnega režima.

Slovenskemu vojaku se danes tu poklanjamo s postavitvijo kipa generala Rudolfa Maistra, ki ga je ustvaril pokojni akademski kipar Boštjan Putrych. Tako zaznamujemo ta spominski prostor z osebnostjo brez primere, katere domoljubju in nacionalni strategiji se lahko samo hvaležno klanjamo.

Obiskovalce tega parka bo poslej pozdravljala vojak, general in pesnik, ki se je boril za severno mejo in ob koncu prve svetovne vojne bistveno prispeval k uresničitvi slovenskih ciljev na Štajerskem in v Prekmurju. Njegov prevzem oblasti v Mariboru je jeseni 1918 je vrnil slovenskega vojaka v službo domovini in ga dvignil v status akterja. Maistrovi borci so se borili za slovensko stvar.

Dovolite kratek spominski utrinek iz časa mojega študija zgodovine. Pri prof. Metodu Mikužu sem delal seminarsko nalogo o Maistrovem prevzemu Maribora. Prosil me je naj pogledam v Pokrajinskem arhivu v Mariboru, ali obstaja kaj, kar bi pritrjevalo Kardeljevi tezi, da se je Maister z Dunajem na tiho dogovoril za prevzem. Nič takega nisem našel.

Tu vidim most med Maistrovim dejanjem in slovensko osamosvojitvijo, v kateri je bil Maister slovenskemu vojaku vzor. Tudi slovenski vojak in slovenski policist sta 1991 stala samo za slovensko stvar, ne za ideologijo, in ne za vsiljen interes zunanje sile. V obeh primerih je šlo za čist boj.

Vesel sem, da se ta poklon slovenskemu vojaku dogaja prav tu, od koder so tanki agresorske JLA 26. junija krenili proti svojim ciljem po Sloveniji. Zmagali smo, ker nas je navdihoval domoljubni zgled generala Maistra, ker je bila na prvem mestu Slovenija in njena volja po svobodi.

Naj stoji ta spomenik kot trajen poklon generalu Maistru in slovenskim vojakom. Naj krepi zavest o pomenu domoljubja in vojaške zgodovine.

Dovolite, da ob tej priliki čestitam ekipi Parka vojaške zgodovine z direktorjem Jankom Boštjančičem na čelu za dvajsetletnico delovanja parka. Da je park uspel, dokazuje dejstvo, da je v vrhu obiskanosti slovenskih muzejev. Tu ne doživimo samo zanimivih eksponatov, tu se lahko učimo odnosa do preteklosti.

Rad bi se zahvalil Parku tudi za pozornost do osamosvojitve.

Gospa in gospodje,

Samova zveza ali kraljestvo je nastala iz obrambnih razlogov in je v sedmem stoletju trajala petintrideset let. Prepričan sem, da bo samostojna Slovenija trajala dlje, če bo sposobna odgovoriti na nove izzive. Pred petintridesetimi leti smo se borili za politično preživetje, zdaj pa gre za biološko in kulturno preživetje. Naša prihodnost bo odvisna od veselja do življenja in kakovosti naše medsebojnosti.

Maistrov prevzem oblasti v Mariboru s peščico vojakov ob desetisočih razpuščenega vojaštva je bilo pogumno in tvegano dejanje. Realist bi takrat rekel, da gre za nemogoč podvig, domoljubni pesnik v Maistru pa je videl dlje, zaznal pravi trenutek, se odločil za dejanje in uspel.

Podobno je bilo leta 1991. Realisti doma in po svetu so nas svarili, naj ne sanjamo, naj se ne lotevamo nemogočega posla. Zavezani plebiscitarni volji slovenskega naroda smo dokazali, da je mogoče. Osamosvojili smo se za vse in takrat so bili vsi naši.

Naj osamosvojitveni "je mogoče" navdihuje odgovorne za vse tisto, kar moramo storiti za a zavarovanje naše prihodnosti, vključno z ureditvijo Trga republike v skladu z vrednotami osamosvojitve in ustave.

Spoštovani praznični zbor, iskrene čestitke k dnevu državnosti!

Bog živi samostojno in demokratično Slovenijo!

Naj živi Slovenska vojska, naj ji bo general Maister trajni vzor domoljuba in vojaka!